	דירוג	תחזית	מתאריך	אשרור אחרון
אשרא	6/7	...	...	...
OECD	6/7	...	אוקטובר 2015	...
Fitch	CCC	...	אוגוסט 2022	...
Moody's	Caa1	יציבה	פברואר 2022	...
S&P	CCC+	שלילית	אוגוסט 2022	...

שוכנת במערב אפריקה, וגובלת עם בורקינה פאסו, חוף השנהב, טוגו ומפרץ גינאה.

נתונים כלליים:

אוכלוסייה:	31.7 מיליון איש (לשנת 2021)
שטח:	238.5 אלף קמ"ר
עיר בירה:	אקרה
תמ"ג לנפש:	2,493 דולר (לשנת 2021)
משאבי טבע:	זהב, עץ, יהלומים, בוקסיט, דגים גומי, אנרגיה הידרו-אלקטרית, נפט, כסף, מלח ואבן גיר
שפה רשמית:	אנגלית
מטבע:	סדי גאני (GHS)

נקודות חוזק

- משאבי טבע משמעותיים (זהב, ככאו, נפט וגז)
- דמוקרטיה יציבה
- פיתוח סקטור הנפט והגז מהווה מוקד למשיכת השקעות ולתמיכה בצמיחה הכלכלית הכוללת
- סביבה עסקית אטרקטיבית
- הסכמי סחר אזוריים

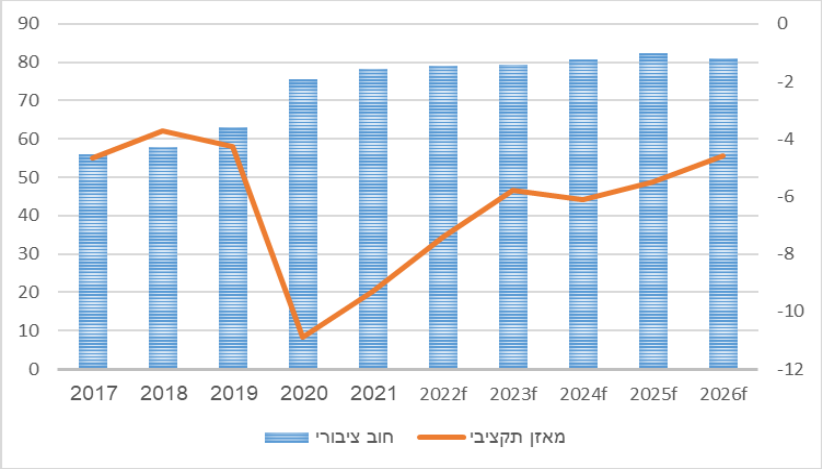
סיכונים ואתגרים

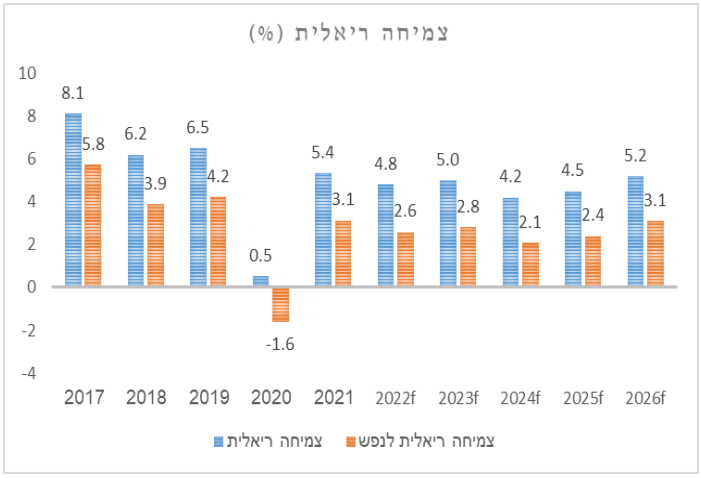
- נטל חוב ציבורי גבוה
- היעדר גישה לשווקים הבין-לאומיים
- תלות במחירי סחורות
- רמות ההכנסה לנפש ומדדי פיתוח אנושי נמוכים
- תשתיות לקויות

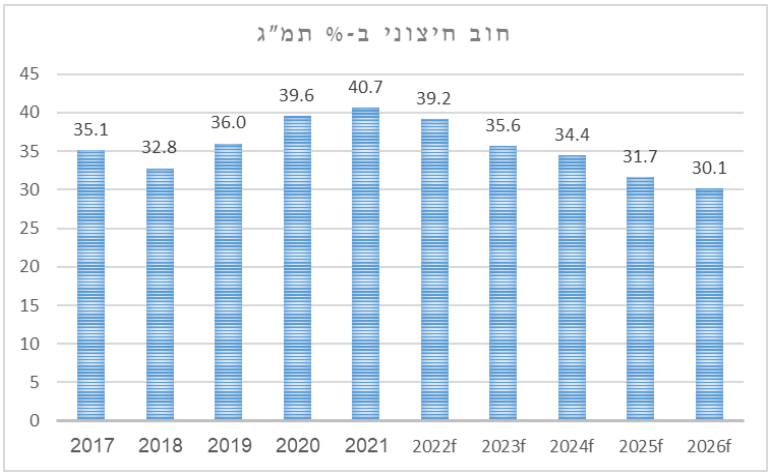
מדד השחיתות, ארגון TI (2021)	73/180
מדד הפיתוח האנושי (HDI), האו"ם (2020)	138/189
DSA	High
% מחוסנים לקורונה	22.7%

מדדים כלכליים:

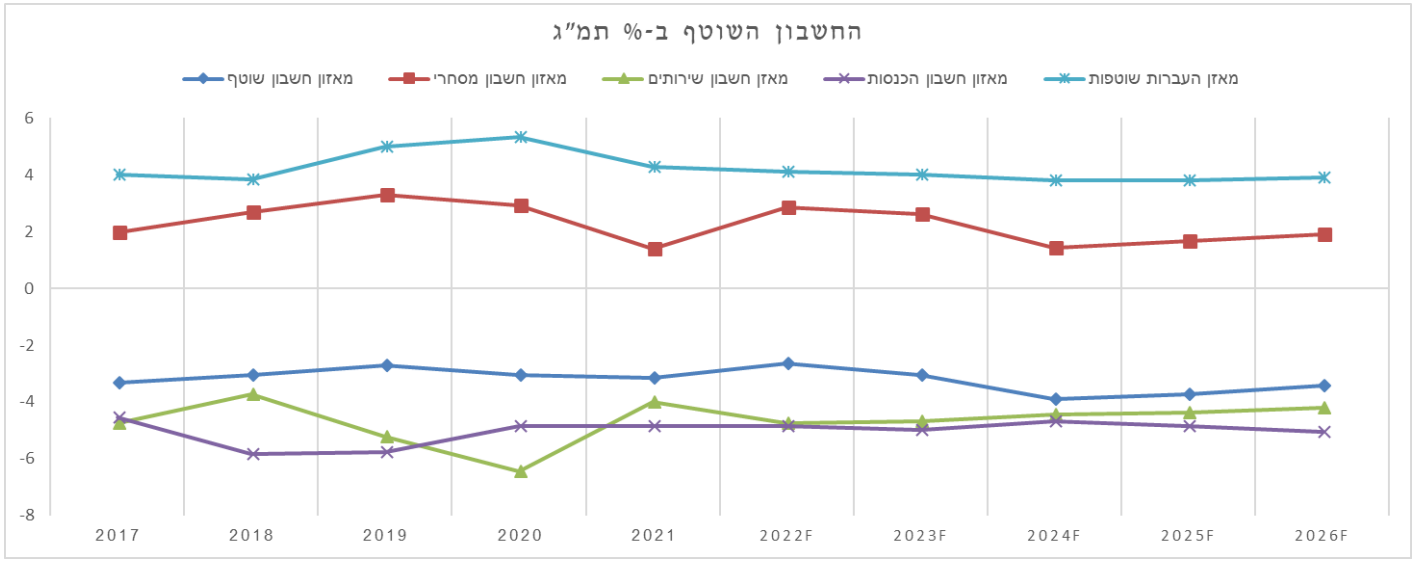
	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
אינפלציה (ממוצע %)	7.6	9.9	10.0	22.5	18.2	13.2	8.9	8.0
צמיחה ריאלית (%)	6.5	0.5	5.4	4.8	5.0	4.2	4.5	5.2
מאזן תקציבי (% מהתמ"ג)	-4.3	-10.9	-9.3	-7.4	-5.8	-6.1	-5.5	-4.6
חוב ציבורי (% מהתמ"ג)	63.2	75.7	78.3	79.0	79.4	80.6	82.5	81.1
מאזן החשבון השוטף (% מהתמ"ג)	-2.7	-3.0	-3.2	-2.6	-3.0	-3.9	-3.7	-3.4
חוב חיצוני (% מהתמ"ג)	36.0	39.6	40.7	39.2	35.6	34.4	31.7	30.1
עתודות מט"ח (בחודשי יבוא)	2.7	3.0	3.7	3.1	3.3	3.0	2.9	2.8

90
80
70
60
50
40
30
20
10
0
0
-2
-4
-6
-8
-10
-12
2017
2018
2019
2020
2021
2022f
2023f
2024f
2025f
2026f
חוב ציבורי
מאזן תקציבי

צמיחה ריאלית (%)
10
8
6
4
2
0
-2
-4
8.1
5.8
6.2
3.9
6.5
4.2
0.5
-1.6
5.4
3.1
4.8
2.6
5.0
2.8
4.2
2.1
4.5
2.4
5.2
3.1
2017
2018
2019
2020
2021
2022f
2023f
2024f
2025f
2026f
צמיחה ריאלית
צמיחה ריאלית לנפש

חוב חיצוני ב-% תמ"ג
45
40
35
30
25
20
15
10
5
0
35.1
32.8
36.0
39.6
40.7
39.2
35.6
34.4
31.7
30.1
2017
2018
2019
2020
2021
2022f
2023f
2024f
2025f
2026f

עתודות מט"ח בחודשי יבוא
4.0
3.5
3.0
2.5
2.0
1.5
1.0
0.5
0.0
3.2
2.6
2.7
3.0
3.7
3.1
3.3
3.0
2.9
2.8
2017
2018
2019
2020
2021
2022f
2023f
2024f
2025f
2026f

החשבון השוטף ב-% תמ"ג
מאזן חשבון שוטף
מאזן חשבון מסחרי
מאזן חשבון שירותים
מאזן חשבון הכנסות
מאזן העברות שוטפות
6
4
2
0
-2
-4
-6
-8
2017
2018
2019
2020
2021
2022F
2023F
2024F
2025F
2026F

היסטוריית דירוגים:

S&P	
CCC+	08/2022
B-	09/2020
B	09/2018
B-	10/2014

Fitch	
CCC	08/2022
B-	01/2022
B	10/2013
B+	03/2005
B	12/2003

Moody's	
Caa1	02/2022
B3	03/2015
B2	06/2014
B1	12/2012

רקע ומאפיינים פוליטיים:

סוג המשטר: רפובליקה נשיאותית		שנת קבלת עצמאות: 1957 (מבריטניה)
עומד בראש המדינה: הנשיא Nana Akufo Addo (מאז 7 בינואר 2017)	הבחירות הבאות: דצמבר 2024	אורך תקופת הכהונה: 4 שנים (הנשיא זכאי לתקופת כהונה שנייה)
מבנה הפרלמנט: חד ביתי	**מס' מושבים:**	**אורך תקופת הכהונה:**	**הבחירות הבאות:**
פרלמנט	**275**	**4 שנים**	**דצמבר 2024**

בשנת 1957 קיבלה גאנה את עצמאותה מבריטניה ומיד לאחר מכן הצטרפה לאו"ם. בשנים הראשונות התאפיין המשטר כשלטון דיקטטורי אולם, לאחר הפיכה צבאית בשנת 1966 והחזרת השלטון האזרחי בשנת 1969 הוקמה הרפובליקה הנשיאותית. במדינה קיימות שתי מפלגות מרכזיות, מפלגת NPP (המפלגה הפטריוטית החדשה New Patriotic Party) ומפלגת NDC (מפלגת הקונגרס הלאומי דמוקרטי National Democratic Congress) כאשר לאורך השנים התחלפו הנשיאים משתי המפלגות. כיום גאנה נחשבת לאחת הדמוקרטיות היציבות ביותר באפריקה.

הבחירות האחרונות לפרלמנט ולנשיאות נערכו בדצמבר 2020. הזוכה בבחירות אלו היה הנשיא המכהן והמועמד מטעם מפלגת NPP, ננה אדו אקופו. לאור הייצוג השווה בפרלמנט והיעדר רוב מוחלט, ישנו קושי בהעברת רפורמות וקידום צעדי מדיניות. במדינה שוררת חוסר שביעות רצון ציבורית לאור עליית המחירים (שנובעת בחלקה ממלחמת רוסיה-אוקראינה) תנאים לא מספקים במגזר הציבורי, הזדמנויות כלכליות מוגבלות לאוכלוסייה הצעירה ורמת השחיתות במדינה. הדבר עלול להוביל למחאות ציבוריות אך אלו לא צפויות להיות אלימות וככל הנראה יתרכזו במרכזים העירוניים. הנשיא לא יוכל להתמודד בבחירות הבאות בדצמבר 2024 בשל המגבלות על כהונה שלישית. לאור חוסר שביעות הרצון הציבורית והביקורת על ההתקדמות האיטית של הממשלה בקידום התשתיות, יצירת מקומות עבודה ועוד, על פי התחזיות השלטון יעבור למפלגת NDC. בטווח הבינוני, וללא תלות במנצח בבחירות הבאות, צעדי המדיניות צפויים להתמקד בשיפור התיעוש, הביטחון התזונתי והגיוון הכלכלי. לעומת המדינות הסובבות את גאנה, למדינה יש היסטוריה של יציבות פוליטית איתנה.

תוכנית CARES (Covid-19 Alleviation and Revitalisation of Enterprises Support) אשר נועדה להקל על ארגונים בהתמודדות עם הקורונה, תנחה את צעדי המדיניות בטווח הקרוב. התוכנית נועדה בין היתר להגביר את התפוקה החקלאית ולצמצם את היבוא כדי לשפר את הביטחון התזונתי במדינה. כמו כן, גאנה שואפת להיות עצמאית בייצור אורז עד 2023. בשנים הקרובות צפוי שיפור הדרגתי באבטחת המזון במדינה, המתבטא בירידה בשיעור היבוא כאחוז מהתוצר מ-29.6% ב-2022 עד ל-27.6% ב-2026. ישנם חסמים מבניים ארוכי שנים להשקעה, כולל תשתית לקויה ורמות נמוכות של הכשרה טכנית ואלו צפויים להימשך בשנים הקרובות. אף על פי כן, רמת ההשקעות הזרות, ה-FDI, תתחזק באופן הדרגתי, מ-3.5% מהתוצר ב-2021 ל-4.3% ב-2026, עם השקעות בייצור, שירותים וכרייה.

סקטור הבנייה צפוי להתחזק בשנים הקרובות, עם מאמצים להגברת הייצוא ולגיוון הכלכלה. בספטמבר 2021 חתמה חברה בבעלות ממשלתית - Ghana Integrated Aluminum Development Corporation, על הסכם שותפות בסך 1.2 מיליארד דולר עם חברת כרייה בגאנה - Rocksure International, לבנייה ופיתוח של מכרה בוקסיט (עד 2023) ובית זיקוק (עד 2025) באשנטי במרכז גאנה. הפרויקט יחזק את פעילות הסקטור בשנים 23-2022 ואת תפוקת הכרייה לאחר שהמכרה יפעל.

יחסי חוץ-

הממשלה שומרת על חיזוק קשרי הסחר וההשקעות למול הקהילה הבינלאומית, בזכות היציבות הכללית במדינה ופוטנציאל הצמיחה שלה כמרכז סחר איזורי. אחת מהמדינות הבולטות שאיתן לגאנה ישנן קשרים הינה סין. גאנה תמשיך לייצא מחצבי מנגן ונפט לסין, ויבוא המכונות שלה מסין יגדל בהתאם למאמצי התיעוש המקומיים. הקשרים הכלכליים והדיפלומטיים עם בריטניה יתחזקו, עם תמיכת הסכם הסחר בין המדינות.

במהלך שנת 2021, נכנס לתוקפו הסכם אזור הסחר החופשי אפריקני (AfCFTA) המאחד את כלל מדינות אפריקה, במטרה ליצור אזור סחר פתוח שתהיה בו תנועה של סחורות, כסף ומוצרים בצורה חופשית. ההסכם יאפשר לצרכנים האפריקאים לרכוש בעלויות נמוכות יחסית מוצרים חדשים ביבשת, אך הציפייה היא שהשפעתו של ההסכם על הסחר תהיה איטית לאור חסמי כניסה להסכם זה במדינות רבות.

גאנה חברה ב-ECOWAS, הקהילה הכלכלית של מדינות מערב אפריקה. בקהילה זו גאנה לוקחת חלק משמעותי ומוביל בשמירה על השלום בקרב מדינות אפריקה על ידי שליחת כוחות אל אזורי מחלוקת ביבשת. לגאנה היו מספר סכסוכים פוליטים למול שכנותיה שהבולט שבהן היה למול חוף השנהב שלבסוף בית המפשט הבינלאומי פסק לטובתה בנוגע למחלוקת על הגבול הימי. גאנה שואפת להיות מרכז סחר במערב אפריקה, למשוך השקעות בייצור ובתעשייה כדי לשרת את השוק האזורי. עם זאת, סביבה רגולטורית אזורית חלשה, קישורי תחבורה לא טובים ורמות סחר נמוכות כיום, למעט בסחורות, יפגעו בהתקדמות.

קרן המטבע-

בתחילת יולי 2022 הממשלה החלה במשא ומתן רשמי עם קרן המטבע, להבטחת תמיכה פיננסית במסגרת תוכנית למשך כשלוש שנים. התוכנית מיועדת לחזק את אמון המשקיעים, להחזיר את קיימות החוב ולבנות רזרבות חיצוניות שיסייעו בהתמודדות עם זעזועים חיצוניים. לפי התחזיות בחודשים הקרובים הקרן צפויה לאשר חבילת סיוע למדינה, וזו תוכל לשפר את היציבות המקרו-כלכלית, להגדיל את הרזרבות ולאפשר מימון חיצוני. סכום התוכנית יוכל להגיע ל- 3 מיליארד דולר, ולאפשר תמיכה תקציבים מגורמים מולטי-לטרליים נוספים. ההסדר תלוי ביכולתה של הממשלה להציג תוכנית לרפורמה פיסקלית אמינה, עם הגדלת הכנסות הממשלה ושיפור במדדי החוב.

באפריל 2020 אישרה מועצת המנהלים של קרן המטבע הבינלאומית סכום של 1 מיליארד דולר לגאנה במסגרת RCF לצורך התמודדות עם מגפת הקורונה ולאור הפגיעה הכלכלית הגדולה שפקדה את המדינה בעקבות המשבר. כמו כן, באוגוסט 2021 קרן המטבע העבירה הקצאה תקופתית רוחבית לכלל המדינות החברות בה, בהתאם לגודל הכלכלה בכל מדינה. במסגרת הקצאה זו, גאנה קיבלה תמיכה של כ-990 מיליון דולר.

ניתוח קיימות החוב האחרון של קרן המטבע שנערך ביולי 2021, קבע כי גאנה בסיכון גבוה למצוקת חוב ופגיעה לזעזועים של גישה לשווקים ועלויות גבוהות של שירות חובות.

מועדון פריז-

גאנה פרסה 4 פעמים במסגרת המועדון (1996, 2001, 2002, 2004). הפריסה האחרונה עדיין פעילה.

מאפיינים כלכליים

לגאנה משאבי טבע רבים, וכיום היא יצרנית הקקאו השנייה בגודלה בעולם ויצואנית הזהב הגדולה באפריקה. גילוי מרבצי נפט וגז בשנים האחרונות הביא לפיתוח מואץ של סקטור הנפט והגז. בתור מוקד לנפט ולגז, גאנה מושכת אליה השקעות מכל העולם. סקטור השירותים הוא הסקטור משמעותי במשק, כאשר גאנה מנסה לבסס את עצמה כמרכז טכנולוגי משמעותי במערב אפריקה וביבשת כולה. כלכלת גאנה תלויה רבות בייצוא סחורות, נפט קקאו וזהב, ולכן תנודתיות במחירי הסחורות משפיעה עליה באופן משמעותי. נוסף על כך, הכלכלה חשופה לשינויי אקלים.

לאחר צמיחת תוצר של 5.4% בשנת 2021, הצמיחה צפויה להתמתן בשנת 2022 לכ-4.8%, בשל השפעות מלחמת רוסיה-אוקראינה, רמות האינפלציה הגבוהות וההידוק המוניטרי. שיעור הצמיחה יישאר ברמה יחסית גבוהה בשנת 2022 בזכות התחזקות ייצור ועיבוד הזהב. ביולי 2022 הצליחו להפיק את יציקת הזהב הראשונה ממכרה ביביאני שהופעל מחדש במערב גאנה. משנת 2023 מכרה נוסף (Ahafo North בניומונט) צפוי להתחיל בייצור, דבר אשר יגדיל את התפוקה בסקטור. מאמצי הממשלה לצמצום הכרייה הבלתי חוקית יסייעו גם הם לעלייה בתפוקה. בשנת 2024 הצמיחה תאט ל-4.2% עם ירידה צפויה במחירי הנפט והתחזקות אי הוודאות לגבי תוצאות הבחירות במדינה. בשנים 2025-2026 הצמיחה תעלה ותעמוד בממוצע על 4.9%. עם זאת, בשל צמיחה מוגבלת בסקטור הנפט ומאמצי הממשלה לקונסולידציה פיסקלית, הצמיחה השנתית בשנים 2022-2026 תהיה נמוכה מהרמות שקדמו למגיפה של 6-8%.

תפוקת הנפט תישאר יציבה בשנים 2022-2023, דבר המשקף את יכולת הייצור המוגבלת של גאנה. לפי סוכנות הדירוג S&P, סקטור הנפט אחראי ל-25% מהייצוא של המדינה, 10% מההכנסות ו-5% מהתוצר. הממשלה מעוניינת לפתח את מגזר הפחמימנים, אך הרחבת הפקת הנפט תהיה מוגבלת עם השדות הקיימים. החלטת השקעה סופית בשדה הנפט הימי Pecan צפויה להתקבל בסוף שנת 2022, ובעקבותיה יתחיל הפיתוח, אך ההפקה ככל הנראה לא תתחיל לפני סוף 2025. הפקת הנפט בשנים 2022-2024 צפויה להישאר נמוכה מהרמות של 2019, ולעלות בחדות מסוף 2025. תפוקת המנגן תרד ב-2023-2024 ותעלה ב-2025-2026, כתוצאה מתנועות בביקוש העולמי. סקטור החקלאות צפוי לצמוח בשנים 2022-2026, בזכות השקעות ממשלתיות לשיפור תפוקת הקקאו ולהבטחת האספקה העצמית של מזונות הבסיס וביניהם האורז. סקטור השירותים יתחזק, עם עליה ברמות התיירות במחצית השנייה של 2022 והלאה בשנים הקרובות.

משבר הקורונה-

משבר הקורונה החמיר את המצב הכספי הקשה ממילא של גאנה. יעד הגירעון הפיסקלי אשר עומד על 5%, כפי שנקבע בחוק האחריות הפיסקלית, הוקפא, והוצאות רבות יועדו להתמודדות עם המגיפה (בסכום של כ-3% מהתוצר). נכון לסוף יוני 2022 רק כ-22.7% מהאוכלוסייה חוסנו כנגד הקורונה. על פי ההערכות, חיסון המוני לא יושג לפני סוף 2023. תוכנית CARES אשר נועדה לתמוך ולהקל על ארגונים בהתמודדות עם הקורונה, תנחה את צעדי המדיניות בטווח הקרוב.

שינויי דירוג בסוכנויות הדירוג-

- באוגוסט 2022, חברת הדירוג Fitch הורידה את דירוג המדינה ל-"CCC". הסיבה המרכזית להורדת הדירוג היא ההרעה בחשבונות הציבוריים שהובילה להיעדר גישה לשווקים הבין-לאומיים ולירידה משמעותית בנזילות החיצונית. ללא מקור מימון חיצוני חדש, עתודות המט"ח ירדו לכ-2 חודשי יבוא. הפנייה של הממשלה לקרן המטבע עשויה להוביל למימון מהקרן וממלווים מולטי-לטרליים נוספים. עם זאת, עלויות הריבית הגבוהות של הממשלה וההכנסות הנמוכות, מגדילות את הסבירות שתמיכת הקרן תותנה בהסדר חוב. יש לציין כי בסוכנות הדירוג מדגישים שמדובר בתרחיש המרכזי.
- באוגוסט 2022, חברת הדירוג S&P הורידה את דירוג המדינה ל-"CCC+" עם תחזית שלילית. הסיבה המרכזית להורדת הדירוג היא צרכי המימון הגבוהים של הממשלה והגישה המוגבלת לשוקי ההון החיצוניים, כמו גם יכולת המימון המוגבלת בשוק הפיננסי המקומי. ככל שהמלחמה בין רוסיה לאוקראינה תימשך, הלחצים

החיצוניים, הפיסקאליים, האינפלציוניים והלחצים הנוגעים לצמיחה יישארו גבוהים. בסוכנות מציינים כי לגאנה פוטנציאל לצמיחה חזקה בטווח הארוך, אך ישנו אתגר מידי לטפל בקיימות החוב.

- בפברואר 2022, חברת הדירוג Moody's הורידה את דירוג המדינה ל-"Caa1" ושינתה את התחזית ליציבה משלילית. הורדת הדירוג נובעת מהקושי המתגבר של הממשלה להתמודד עם אתגרי הנזילות והחוב. רמת הכנסות נמוכה מגבילה את הגמישות התקציבית של הממשלה, ויחד עם השפעת עליות הריבית, מקורות המימון החיצוני של הממשלה הצטמצמו והממשלה נאלצה להסתמך על חוב יקר עם טווחים קצרים לפידיון. התחזית היציבה משקפת את האיזון בין האתגרים הפיסקליים המשמעותיים של המדינה לבין צעדי מדיניות יעילים ושמירה עד לפרוץ מגפת הקורונה על מגוון מקורות מימון.

<u>מדיניות פיסקאלית וחוב ממשלתי</u>:

התקציב לשנת 2022 יתמקד בחיזוק הגיוון הכלכלי, פיתוח התשתיות ובריאות הציבור. הצעדים לקונסולידציה פיסקלית צפויים להצליח באופן חלקי בשנים 2022-2026 בסיוע התוכנית של קרן המטבע. עליית המחירים העולמיים של זהב ונפט בשנת 2022, לצד מסים חדשים, לרבות מס של 1.5% על תשלומים אלקטרוניים (שנכנס לתוקף ב-1 במאי 2022), תגביר את הצמיחה בהכנסות בשנים הקרובות. כמו כן, שדה נפט ימי צפוי להתחיל לפעול ב-2025 ותפוקת הזהב תתחזק עוד יותר בשנים 26-2025, ואלו גם ישמרו על רמת הכנסות גבוהה.

בסוף מרץ 2022 משרד האוצר בגאנה הכריז על קיצוצים נוספים בהוצאות הציבוריות, במטרה לחזק את הקונסולידציה הפיסקלית ולהחזיר את אמון המשקיעים. הירידה הכוללת בהוצאות מאז ינואר 2022 עומדת על 30%. יחס ההוצאות לתוצר צפוי לקטון בשנים 2022-2023, אך לגדול ב-2024 לקראת הבחירות. היחס צפוי לרדת שוב בשנים 2025-2026, אך יישאר גבוה בשל ההוצאות הרבות על פיתוח תשתיות ובעיקר כבישים ומסילות.

הגירעון הפיסקלי יתכווץ ל-7.4% מהתוצר בשנת 2022 מ-9.3% בשנת 2021, ולאחר מכן יתרחב מעט בשנת הבחירות 2024. הגירעון צפוי להתכווץ ל-4.5% בשנת 2026, דבר המשקף את התחזית להחלה מחדש של חוק האחריות הפיסקלית המגביל את הגירעונות הפיסקאליים עד ל-5% מהתוצר והוקפא עד 2024, כאשר הלחצים הפיסקליים הנוגעים לבחירות יירגעו. הממשלה תמשיך להסתמך על הלוואות מקומיות. עם זאת, התוכנית של קרן המטבע צפויה לשפר את אמון המשקיעים ואת תנאי המימון החיצוני. יש לציין שרמות החוב הגבוהות במדינה מסכנות גם הן את תנאי ההנפקות העתידיות בשווקים הבין-לאומיים. בשנת 2021 החוב הציבורי עמד על 78.3% מהתוצר ובשנים 2022-2026 יעמוד בממוצע על כ-80.5%.

ההנפקות האחרונות של המדינה נערכו באפריל 2021 על סך 3 מיליארד דולר:

- 1 מיליארד דולר למשך 8 שנים בריבית של 7.750%
- 1 מיליארד דולר למשך 13 שנים בריבית של 8.625%
- 0.525 מיליארד דולר למשך 4 שנים עם קופון 0
- 0.5 מיליארד דולר למשך 21 שנים בריבית של 8.875%

<u>מדיניות מוניטרית</u>:

לאחר העלאת ריבית של 250 נקודות בסיס במרץ 2022, הבנק המרכזי בגאנה (BOG) העלה את הריבית ב-200 נקודות בסיס ל-19% במאי 2022, בניסיון לצמצם את הלחץ האינפלציוני. האינפלציה צפויה להישאר גבוהה בעיקר בשל מחירי הסחורות העולמיים הגבוהים שנגרמו עקב מלחמת רוסיה-אוקראינה והשיבושים בשרשראות האספקה. עד סוף 2022 צפויה העלאת ריבית נוספת של כ-100 נקודות בסיס, וב-2023 הריבית ככל הנראה תעמוד על 20.5%.

האינפלציה עמדה בממוצע על 20% בחודשים ינואר-מאי 2022, כאשר הממוצע לשנת 2022 ככל הנראה יעמוד על 22.5% (לאחר שהיה כ-10% בשנת 2021). הסיבות המרכזיות לאינפלציה הן מחירי הסחורות הגבוהים (במיוחד מזון ודלק), עלויות תחבורה ופיחות חד של המטבע. האינפלציה צפויה לעמוד על ממוצע שנתי של 12.1% בשנים 2023-2026 ואף לרדת לתוך טווח היעד של הבנק המרכזי (8% עם טווח של פלוס או מינוס 2%) עד ל-2026.

המטבע נחלש משמעותית בחציון הראשון של 2022, עקב עליה בפעילות העסקית של גאנה שתלויה באופן מבני ביבוא. הבנק המרכזי ימשיך להתערב במטבע חוץ בחודשים הקרובים כדי לייצב את המטבע. המטבע יפחת מ-GH¢6:US$1 בסוף 2021 ל-GH¢7.44:US$1 בסוף 2022. הפיחות ההדרגתי יימשך עד ל-GH¢9.52:$1 בסוף 2026, בשל הגירעון המתמשך בחשבון השוטף של גאנה. ההתקשרות עם קרן המטבע תסייע בחיזוק עתודות המט"ח לקראת סוף 2022, אך חשבונות הייבוא הגבוהים והגישה המוגבלת לשווקי ההון הבין-לאומיים ישמרו על הלחצים על המטבע. הרזרבות יתחזקו כאשר גאנה תחזור לשוק היורובונד בשנת 2023.

<u>מערכת בנקאית</u>:

המערכת הבנקאית בגאנה מתאפיינת ברמה גבוהה של הלוואות ללא תנועה, כ-15% מסך ההלוואות, נכון לחודש לפברואר 2021, אשר נמצאת במגמת ירידה. הרמה הגבוהה של הלוואות ללא תנועה נובעת בעיקר מחובות מצד ארגוני אנרגיה. הממשלה מצליחה להקטין את גובה החובות הללו בעזרת תכנית ממשלתית ייעודית. סך הפקדונות במערכת הבנקאית היא ברמה יחסית נמוכה, עם נכסים השווים לכ-33% מהתוצר. מספר רפורמות שנערכו במדינה חיזקו את סקטור הבנקאות והגבירו את עמידותו בפני זעזועים.

בשנת 2017 הבנק המרכזי העלה את דרישות ההון המינימלית המוגדרת לבנקים במדינה, מה שגרם לכך שכמות הבנקים קטנה באופן משמעותי מ-35 ל-23 בנקים מסחריים במדינה. במהלך חודש אפריל 2020 בעקבות התפרצות נגיף הקורונה, ממשלת גאנה הודיעה על צעדים לתמיכה בכלכלת המדינה וביניהם הקטנה של דרישות ההון.

<u>מצב חיצוני</u>:

רווחי הייצוא של גאנה מהסחורות המרכזיות (זהב, נפט, קקאו) יגדלו בשנת 2022 בהתאם לעלייה במחירי היצוא של הנפט והזהב, ויגדילו את העודף בחשבון המסחרי. העודף יתכווץ בשנים 2023 ו-2024 עם הירידה הצפויה במחירי הזהב והנפט. בשנים 2025-2026 מאזן הסחר יתרחב, כאשר העלייה בתפוקה של הנפט והזהב תקזז את הירידה במחירים. חשבון השירותים יישאר בגירעון בעקבות הוצאות רבות על שירותים טכנולוגיים עבור פרויקטים במגזר הפחמימנים. הגירעון יתכווץ בהדרגה ככל שהתיירות תתאושש. הגירעון בחשבון השוטף צפוי להתכווץ ל-2.6% מהתוצר בשנת 2022, מ-3.2 בשנת 2021, אך להתרחב ל-3.9% בשנת 2024. בשנת 2026 הגירעון צפוי להתכווץ לשיעור של 3.4% מהתוצר, ככל שההכנסות מייצוא יגדלו והגירעון בחשבון השירותים יצטמצם. הגירעון יומן על ידי הלוואות חיצוניות והשקעות ישירות זרות. לפי הערכות של סוכנות הדירוג S&P, רמת ההשקעות הישירות הזרות יחזרו בשנת 2023 לכסות 100% מהגירעון בחשבון השוטף, עם התקדמות ההשקעה במגזר הפחמימנים.

לפי סוכנות הדירוג Fitch, שירות החוב החיצוני של גאנה בשנת 2022 עומד על 2.75 מיליארד דולר, ו-2.8 מיליארד דולר ב-2023. הגישה למימון חיצוני תישאר מוגבלת, מכיוון שלא סביר שגאנה תכנס לשוק היורובונד, מקור המימון הקבוע של המדינה. בסוכנות מעריכים כי בשנת 2022 הממשלה תעמוד בהתחייבויות החיצוניות שלה, בין היתר באמצעות הלוואה של 750 מיליון דולר מבנק ה-EXIM האפריקאי (BBB), הלוואות סינדיקטיות של 250 מיליון דולר מבנקים מסחריים בין-לאומיים ומעל 200 מיליון דולר מקרן השייכת לממשלה. לפי סקירת המדיניות של המחצית הראשונה של 2022, ניכר כי הממשלה מצפה לקבל את שאר המימון מקרן המטבע וממלווים מולטי-לטרליים נוספים. במידה והתוכנית אל מול הקרן לא תאושר עד לסוף השנה, הממשלה תצטרך להשתמש בעתודות המט"ח שלה.

החוב החיצוני עמד על 40.7% מהתוצר בשנת 2021, ולפי התחזית הוא צפוי לרדת בהדרגה עד ל-30.1% מהתוצר בשנת 2026. לפי סוכנות הדירוג S&P, מעל 50% מהחוב הציבורי נקוב במטבע חוץ, ולכן החוב רגיש לפיחות המטבע. עתודות המט"ח מוערכות לכסות 3.7 חודשי יבוא בשנת 2021. במידה וייחתם הסכם עם קרן המטבע, רזרבות המט"ח צפויות להתחזק גם עם חזרה לשוק היורובונד בשנת 2023.

תמ"ג לפי מגזרים: חקלאות 18.3%; תעשייה 24.5%; שירותים 57.2% (הערכה לשנת 2017).

כוח העבודה לפי מגזרים: חקלאות 44.7%; תעשייה 14.4%; שירותים 40.9% (הערכה לשנת 2013).

סחר חוץ

שותפות סחר עיקריות- ייצוא: שוויץ (23%), הודו (17%), סין (12%), איחוד האמירויות (8%), ודרום אפריקה (8%).[1]

שותפות סחר עיקריות- ייבוא: סין (24%), ניגריה (22%), ארה"ב (5%).[1]

מוצרי ייצוא עיקריים: זהב, נפט גולמי, מוצרי קקאו, מנגן וקשיו.[1]

מוצרי ייבוא עיקריים: צינורות מתכת, ספינות, מכוניות, נפט מזוקק ואורז.[1]

סחר עם ישראל: ייצוא לישראל- 2.7 מיליון דולר; ייבוא מישראל- 33.2 מיליון דולר.[2]

מקורות: EIU (יולי 2022), Fitch (אוגוסט 2022), S&P (אוגוסט 2022), Moody's (פברואר 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יולי 2021), מועדון פריז, Transparency International, CIA factbook, Bloomberg ומקורות נוספים.

[1] CIA factbook, נתוני 2019
[2] הלמ"ס, נתוני 2020

	2017	2018	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
אינדיקטורים כלליים										
אוכלוסייה (מיליון)	29.1	29.8	30.4	31.1	31.7	32.4	33.1	33.8	34.5	35.2
תמ"ג נומינלי (מיליארדי דולר)	60.4	67.3	68.4	70.1	79.1	81.7	91.4	99.1	108.5	119.1
תמ"ג נומינלי (מיליארדי LCU)	262.8	308.6	356.5	391.9	459.1	577.9	719.2	837.8	969.6	1,113.0
תמ"ג לנפש (דולר)	2,075	2,261	2,248	2,255	2,493	2,521	2,763	2,933	3,147	3,387
צמיחה ריאלית (%)	8.1	6.2	6.5	0.5	5.4	4.8	5.0	4.2	4.5	5.2
צמיחה ריאלית לנפש (%)	5.8	3.9	4.2	-1.6	3.1	2.6	2.8	2.1	2.4	3.1
סקטור פיסקלי										
באחוזי תמ"ג										
מאזן תקציבי	-4.7	-3.7	-4.3	-10.9	-9.3	-7.4	-5.8	-6.1	-5.5	-4.6
הכנסות הממשלה	15.8	15.4	15.0	14.1	15.3	15.6	14.9	14.8	15.0	15.4
הוצאות הממשלה	20.5	19.1	19.2	25.0	24.6	23.0	20.7	20.9	20.5	20.0
חוב ציבורי	55.9	57.9	63.2	75.7	78.3	79.0	79.4	80.6	82.5	81.1
ב-% מההכנסות	353.9	374.8	422.0	538.1	512.9	506.4	532.9	544.6	550.0	526.6
סקטור מוניטרי ופיננסי										
באחוזים										
ריבית על הלוואות	30.4	23.9	23.5	22.0	20.6	29.0	30.7	26.2	24.9	23.0
ריבית על פקדונות	14.1	12.1	11.5	11.5	11.5	16.0	16.5	13.5	13.5	13.5
שיעור אינפלציה (ממוצע)	12.4	9.7	7.6	9.9	10.0	22.5	18.2	13.2	8.9	8.0
שיעור אינפלציה (לסוף תקופה)	11.8	8.1	7.9	10.5	12.6	21.6	16.0	11.5	8.0	7.8
USD/UGX										
שע"ח נומינלי (לסוף תקופה)	4.41	4.82	5.53	5.76	6.00	7.44	8.05	8.64	9.14	9.52
שע"ח נומינלי (ממוצע לתקופה)	4.35	4.58	5.21	5.59	5.80	7.07	7.87	8.46	8.94	9.35
שע"ח ריאלי-אפקטיבי (100 = 2010)*	72.7	73.1	69.8	70.4	70.3	69.9	72.4	73.8	73.6	74.2

מקור: EIU (יולי 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יולי 2021)

	2017	2018	2019	2020	2021	2022f	2023f	2024f	2025f	2026f
מאזן התשלומים										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
מאזן חשבון שוטף	-2,002	-2,044	-1,864	-2,135	-2,506	-2,149	-2,777	-3,865	-4,044	-4,082
ב- % תמ"ג	-3.3	-3.0	-2.7	-3.0	-3.2	-2.6	-3.0	-3.9	-3.7	-3.4
מאזן חשבון מסחרי	1,188	1,809	2,257	2,043	1,099	2,335	2,400	1,419	1,812	2,279
ב- % תמ"ג	2.0	2.7	3.3	2.9	1.4	2.9	2.6	1.4	1.7	1.9
ייצוא סחורות במונחי F.O.B	13,835	14,943	15,668	14,472	14,728	17,243	16,897	16,351	17,117	17,890
ייבוא סחורות במונחי F.O.B	12,647	13,134	13,411	12,429	13,629	14,908	14,497	14,932	15,305	15,611
מאזן חשבון שירותים	-2,873	-2,515	-3,573	-4,511	-3,164	-3,888	-4,273	-4,418	-4,747	-5,014
ב- % תמ"ג	-4.8	-3.7	-5.2	-6.4	-4.0	-4.8	-4.7	-4.5	-4.4	-4.2
ייצוא שירותים	6,602	7,572	9,925	7,606	9,174	9,082	9,209	9,394	9,487	9,582
ייבוא שירותים	9,475	10,087	13,498	12,117	12,338	12,970	13,482	13,812	14,234	14,596
מאזן חשבון הכנסות	-2,741	-3,922	-3,952	-3,399	-3,831	-3,964	-4,553	-4,625	-5,249	-6,001
ב- % תמ"ג	-4.5	-5.8	-5.8	-4.9	-4.8	-4.9	-5.0	-4.7	-4.8	-5.0
ייצוא הכנסות	309	598	483	738	719	723	726	734	741	748
ייבוא הכנסות	3,050	4,520	4,435	4,137	4,550	4,687	5,280	5,359	5,990	6,749
העברות שוטפות, נטו	2,425	2,583	3,404	3,732	3,390	3,368	3,649	3,759	4,140	4,654
ב- % תמ"ג	4.0	3.8	5.0	5.3	4.3	4.1	4.0	3.8	3.8	3.9
השקעות ישירות זרות, נטו (FDI)	3,239	2,908	3,292	1,333	2,255	2,688	3,093	3,575	4,071	4,627
ב- % תמ"ג	5.4	4.3	4.8	1.9	2.9	3.3	3.4	3.6	3.8	3.9
ב- % המאזן בחה"ש	161.8	142.3	176.6	62.5	90.0	125.1	111.4	92.5	100.7	113.4
חוב ונכסים חיצוניים										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
סך החוב החיצוני	21,234	22,060	24,617	27,715	32,167	32,039	32,593	34,095	34,361	35,879
ב- % תמ"ג	35.1	32.8	36.0	39.6	40.7	39.2	35.6	34.4	31.7	30.1
ב- % יצוא	102.3	95.4	94.4	121.5	130.6	118.5	121.5	128.8	125.7	127.1
סך החוב החיצוני לטב"א	16,986	17,794	20,369	23,008	26,292	26,221	26,832	28,517	29,121	31,055
סך החוב החיצוני לט"ק	2,782	2,758	2,682	2,113	2,453	2,609	2,609	2,538	2,449	2,342
קרן המטבע	1,465	1,508	1,566	2,594	3,421	3,209	3,151	3,039	2,792	2,482
פיגורים על תשלומי ריבית	275.4	296.5	296.0	297.6	293.3	278.6	263.3	250.1	237.6	222.1
פיגורים על תשלומי קרן	567.9	838.1	836.6	1,070.4	963.4	867.0	780.3	702.3	632.1	568.9
עתודות מט"ח	6,651	5,935	7,135	7,353	9,303	8,308	9,221	8,576	8,662	8,748
בחודשי יבוא	3.2	2.6	2.7	3.0	3.7	3.1	3.3	3.0	2.9	2.8
שירות החוב										
במיליוני דולר (אלא אם כן צוין אחרת)										
שירות החוב השנתי	2,086	2,705	2,555	2,747	3,319	3,006	2,953	2,376	2,351	3,157
ב- % יצוא	10.1	11.7	9.8	12.0	13.5	11.1	11.0	9.0	8.6	11.2
תשלומי קרן	1,280	1,965	1,582	1,716	2,249	1,927	1,853	1,495	1,491	2,358
תשלומי ריבית	806	740	974	1,032	1,069	1,079	1,100	881	860	799
יחס ריבית להכנסות	8.45%	7.12%	9.51%	10.47%	8.85%	8.46%	8.07%	6.01%	5.28%	4.36%
מערכת בנקאית										
באחוזים										
יחס הלימות ההון (הון רגולטורי לנכסי הסיכון)	15.6	21.9	20.9	19.8	....	....	....	....	....	....
הלוואות ללא תנועה ברוטו מסך הלוואות ברוטו	21.6	18.2	13.9	14.8	....	....	....	....	....	....

מקור: EIU (יולי 2022), קרן המטבע הבינלאומית (יולי 2021)